

การประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาคูอุบัติเหตุจราจร ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ(พชอ.) อำเภอปลาดุก จังหวัดนครพนม

Evaluation of prevention and solving of traffic accident problems of
District Health Board (DHB.), Pla Pak District, Nakhon Phanom Province

รัชชัย แสงจันทร์

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอวังยาง

ภูมิหลังและเหตุผล (Background and rationale)

1. อุบัติเหตุจราจร (Road Traffic Accidents) เป็น**ปัญหาระดับโลก** ผู้**เสียชีวิต**ทั่วโลกจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากเฉลี่ยปีละ 2.4 ล้านคน
2. รัฐบาลกำหนด**เป็นวาระแห่งชาติ**ทศวรรษความปลอดภัยทางถนน
3. จังหวัดนครพนม มีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร ปี 2563 จำนวน 129 ราย มีผู้บาดเจ็บ จำนวน 5,523 ราย
4. **อำเภอปลาปาก** มีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร จำนวน 11 ราย อัตราตาย 19.8 ต่อแสนประชากร มีผู้บาดเจ็บ จำนวน 389 ราย อัตราป่วย 701.8 ต่อแสนประชากร และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี⁶

ภูมิหลังและเหตุผล (Background and rationale) (2)

แนวทางในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาคู่ภัยสุขภาพทางถนนอำเภอปลาปาก

แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์
ปฏิบัติการความปลอดภัยทาง
ถนน อำเภอปลาปาก

- ศปถ. อำเภอ
- ศปถ.ท้องถิ่น

- ประชุม ปีละ 2 ครั้ง ฤค. เมย.
- มอบหมายหน้าที่ในการตั้งด่าน

1. แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการความปลอดภัยทาง
ถนน อำเภอปลาปาก - ศปถ. อำเภอ - ศปถ.ท้องถิ่น
2. กำหนดเป็นประเด็นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต (พชอ)

- ประชุมบูรณาการกับ คณะกรรมการ พชอ. ปีละ 4 ครั้ง
- นำข้อมูลสถิติอุบัติเหตุมาวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาคู่ภัยสุขภาพ
- มอบหมายหน้าที่ให้แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ก่อนปี 2561

2562 -2563

ภูมิหลังและเหตุผล (Background and rationale) (3)

การดำเนินการวิจัยที่สะท้อนผลการปฏิบัติการป้องกันการบาดเจ็บและลดอุบัติเหตุจราจรของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ด้วยรูปแบบการประเมินเชิงระบบ CIPP Model เพื่อสะท้อนข้อมูลผลการประเมินให้กับคณะกรรมการ พชอ. หน่วยงาน องค์กร ชุมชนและภาคประชาชน นำไปปรับปรุงพัฒนาแผนงานโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ ยกระดับผลลัพธ์ในการป้องกันการบาดเจ็บและลดอุบัติเหตุ ลดความสูญเสียจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับประชาชนในอำเภอปลาปาก ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการบูรณาการ การมีส่วนร่วมของหน่วยงาน องค์กร ชุมชน และภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาคอุบัติเหตุจราจร สร้างคุณภาพชีวิตที่ของประชาชนได้อย่างยั่งยืน

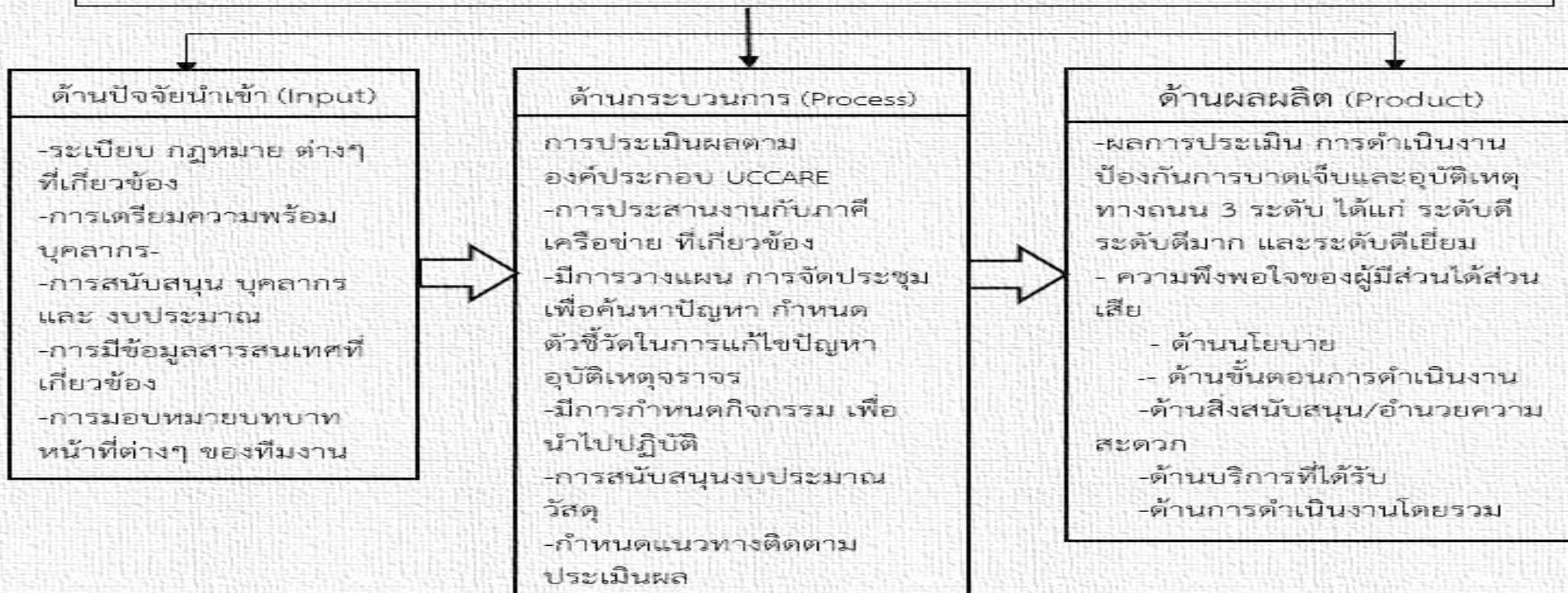
วัตถุประสงค์ (Objective)

1. เพื่อประเมินผลปฏิบัติการป้องกันการบาดเจ็บและลดอุบัติเหตุทางการจราจร ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับปัญหาอุบัติเหตุจราจรของอำเภอปลาปาก
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ/ คณะอนุกรรมการ และผู้รับผิดชอบงานการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุจราจร

กรอบแนวคิด

บริบท (Context) ของอำเภอด้านพื้นที่ สิ่งแวดล้อม ประชากร สังคม ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิต กลไกชุมชน สถานการณ์ปัญหาสุขภาพของพื้นที่ การกำหนดประเด็นที่ สอดคล้องกับปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชน ความชัดเจนในแนวทางและกิจกรรมในการแก้ไขปัญหา การกำหนดกิจกรรมต่างๆ ปฏิบัติได้จริง ตรงกับความต้องการ การแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรม

ระเบียบวิธีการศึกษา (Methodology)

รูปแบบการศึกษา

การวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method)

เก็บข้อมูลทุติยภูมิจากสถานบริการ
สาธารณสุข ทั้ง 10 แห่ง ของอำเภอปลาปาก

เก็บข้อมูลปฐมภูมิด้วยแบบสอบถาม และ
แนวทางการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก

วัสดุที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

แบบสอบถาม ประเด็นการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานป้องกันการบาดเจ็บและลดอุบัติเหตุจราจร ตามกรอบแนวคิดแบบ CIPP Model

แบบสอบถามเพื่อประเมินระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ตามแนวทาง UCCARE โดยใช้แบบประเมินของเขตสุขภาพที่ 8

แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)

เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แนวทางการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

ประเด็นการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานป้องกันการบาดเจ็บและละเมิดอุบัติเหตุจราจร ตามกรอบแนวคิดแบบ CIPP Model และการประเมินระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ตามแนวทาง UCCARE โดยใช้แบบประเมินของเขตสุขภาพที่ 8 จำนวน 109 คน

คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับ
อำเภอ (พชอ.) จำนวน 21 คน

คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับ
ตำบล (พชต.) จำนวน 78 คน

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานการ
แก้ไขปัญหาคู่อุบัติเหตุจราจร จำนวน 10 คน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย (2)

กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล ความพึงพอใจของประชาชน

ประชาชนที่เคยได้รับบริการทางด้านการแพทย์จาก
การเกิดอุบัติเหตุทางการจราจร ที่มาใช้บริการใน
สถานบริการสาธารณสุขในเขตอำเภอปลาปาก
ในช่วงเดือนมกราคม 2564 - เดือนมีนาคม 2564
ที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปในพื้นที่อำเภอปลาปาก
จำนวนทั้งหมด **147** คน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย (3)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
ในตัวแทนองค์กร กรรมการ พชอ. จำนวน 15 คน
การสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุจราจรของ
อำเภอปลาปาก จำนวน 12 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และร้อยละ

2

สถิติเชิงอนุมานใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อระดับผลการดำเนินงานของอำเภอสำหรับการประเมินผล DHS-RTI

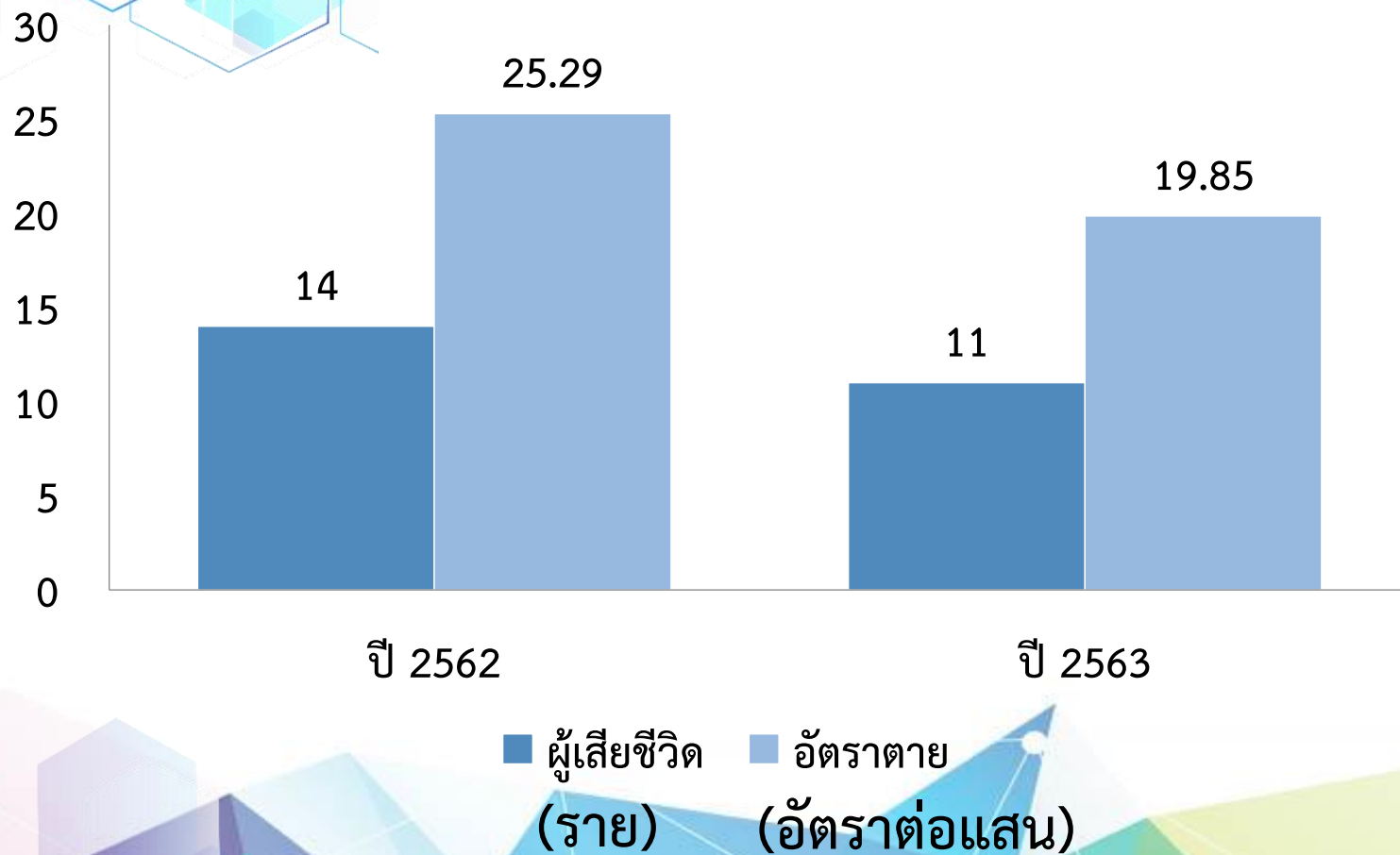
3

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษา (Results)

1. บริบทข้อมูลทั่วไปของพื้นที่และกลุ่มตัวอย่าง

1. บริบทด้านคมนาคมของอำเภอปลาปาก
2. บริบททางด้านสังคม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต
3. บริบทด้านสถานการณ์ปัญหาสุขภาพของพื้นที่

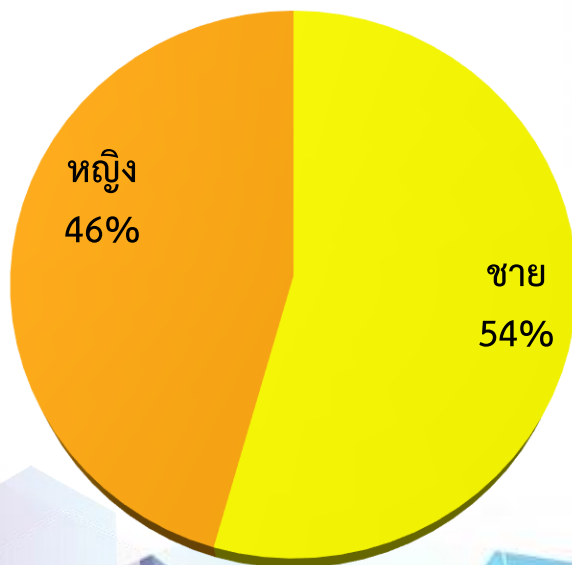

ผลการศึกษา (Results)

1. บริบทข้อมูลทั่วไปของพื้นที่และกลุ่มตัวอย่าง(ต่อ)

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่เป็น**บุคลากร**ผู้ที่ดำเนินงานแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางการจราจร จำนวน 109 คน

เพศ

กลุ่มอายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 45-55 ปี ร้อยละ 54.26

ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ร้อยละ 34.9 รองลงมา รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 22.0

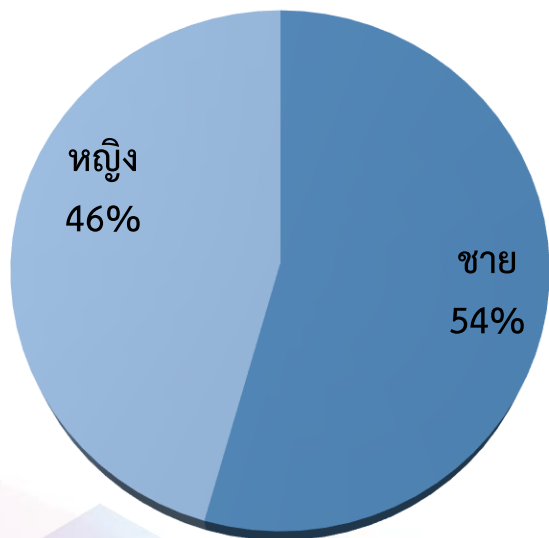

ผลการศึกษา (Results)

1. บริบทข้อมูลทั่วไปของพื้นที่และกลุ่มตัวอย่าง(ต่อ)

2. ส่วนข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 147 คน

เพศ

กลุ่มอายุ เฉลี่ย 37.12 ปี

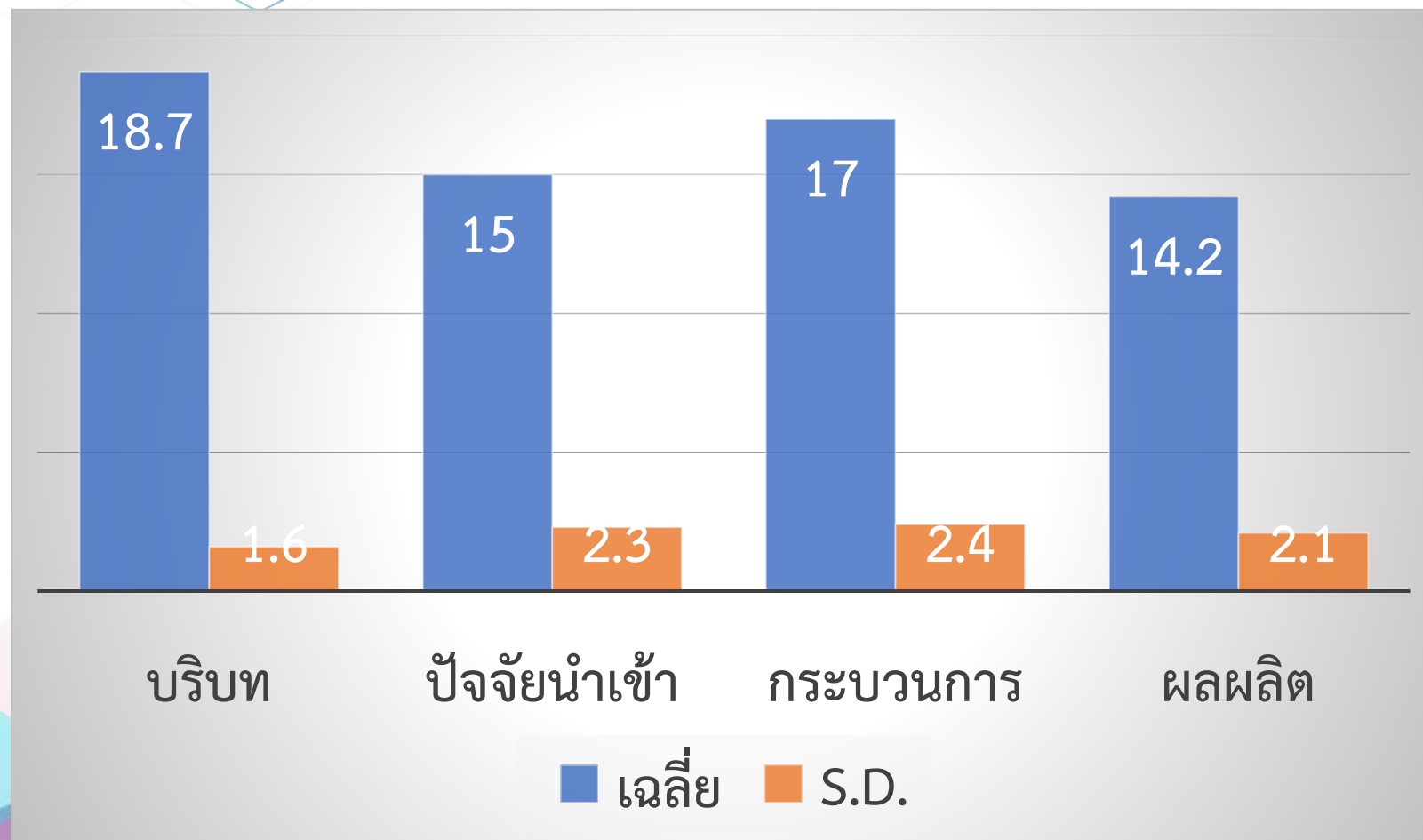
ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่า
ปริญญาตรี ร้อยละ 86.4

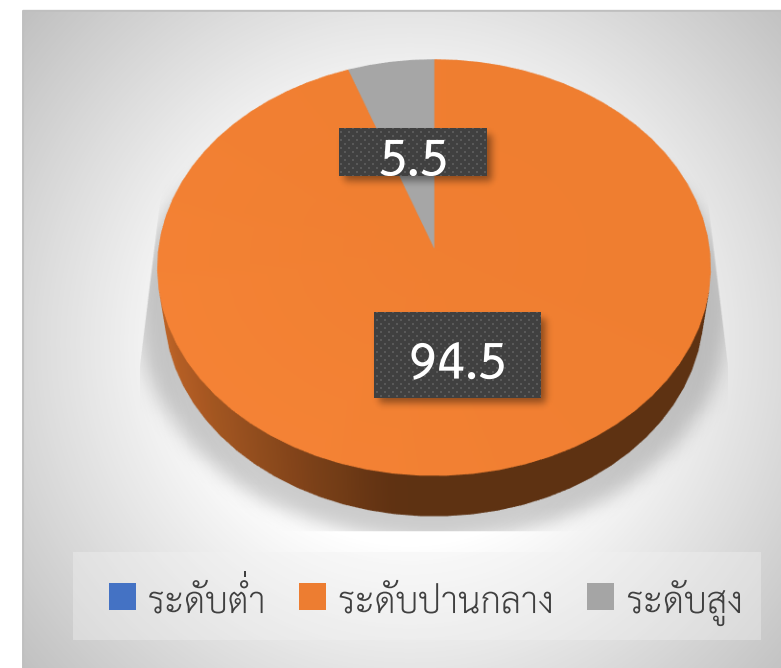
ผลการศึกษา (Results)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนความเหมาะสมการดำเนินงานการป้องกันบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน

ผลประเมินแต่ละปัจจัย CIPP

ผลประเมินรวม

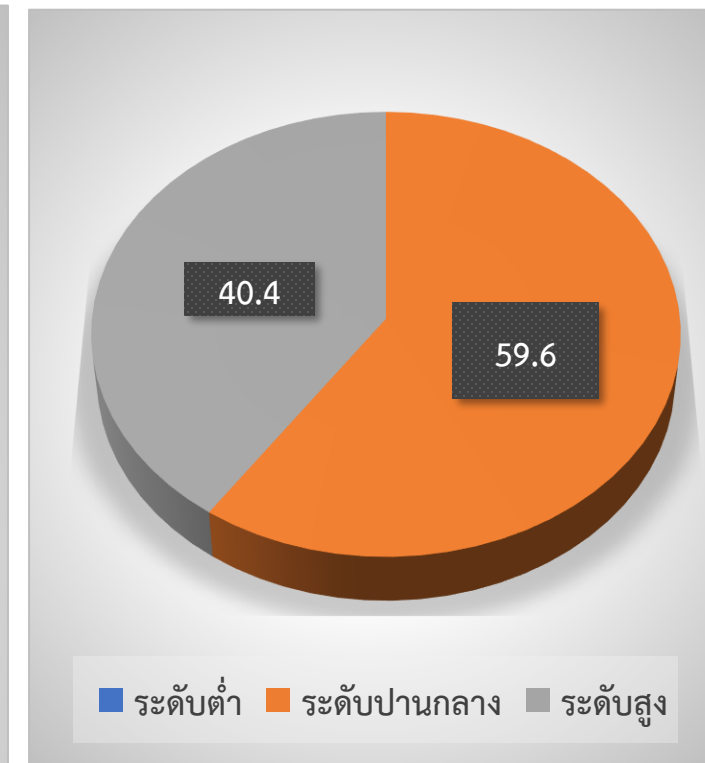
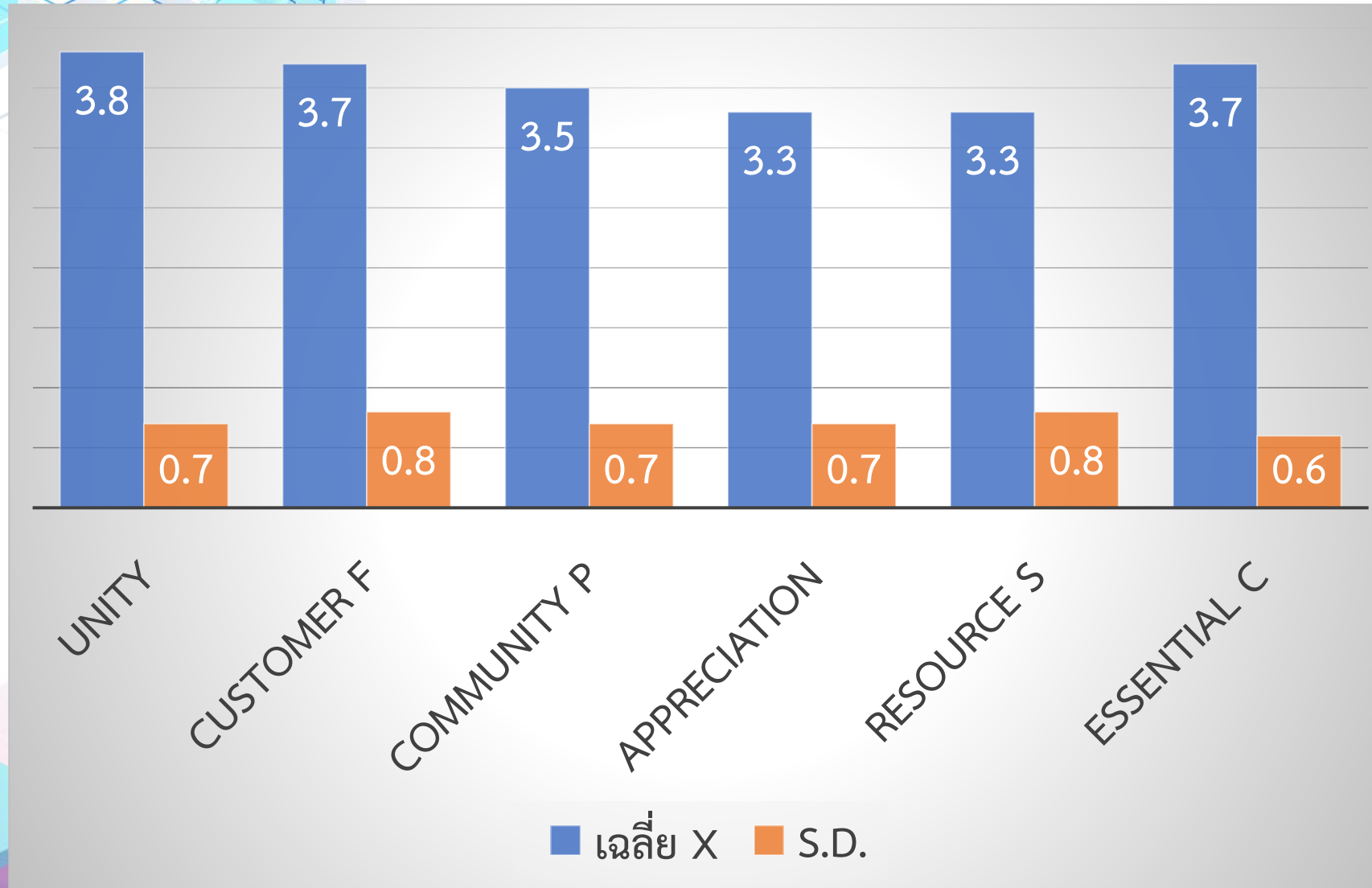

ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ 65.0
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD. 4.5

ผลการศึกษา (Results)

3. ผลการประเมินกระบวนการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางการจราจรตามแนวทางของระบบ UCCARE

ค่าเฉลี่ย X 21.5
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD. 2.9

ผลการศึกษา (Results)

4. ผลการดำเนินงานป้องกันการบาดเจ็บและอุบัติเหตุทางถนน (RTI)

กิจกรรมการดำเนินงาน	เป้าหมาย			ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน
	ระดับดี (good)	ระดับดีมาก (Excellent)	ระดับดีเยี่ยม (Advanced)		
1) การจัดการข้อมูล การเฝ้าระวัง และจัดทำ สถานการณ์ปัญหา	ย้อนหลัง 2 ปี	ย้อนหลัง 3 ปี	ย้อนหลัง มากกว่า 3 ปี	2 ครั้ง-ปี	ดี
2) การสอบสวนสาเหตุการบาดเจ็บและเสียชีวิต จากอุบัติเหตุทางถนน	3 ครั้ง/ปี	5 ครั้ง/ปี	มากกว่า 5 ครั้ง/ปี	1 ครั้ง/ปี	ดี
3) การขับเคลื่อนการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ของทีมสหสาขา	3 ครั้ง/ปี	5 ครั้ง/ปี	มากกว่า 5 ครั้ง/ปี	2 ครั้ง/ปี	ดี
4) มีแผนงาน/โครงการ	1 แผนงาน	1 แผนงาน	1 แผนงาน	1 แผนงาน	ดีเยี่ยม
5) การขับเคลื่อนทีมระดับตำบล/หมู่บ้าน/ หน่วยงาน (RTI Team ระดับตำบล)	3 ทีม	5 ทีม	มากกว่า 5 ทีม	1 ทีม	ดี

ผลการศึกษา (Results)

4. ผลการดำเนินงานป้องกันการบาดเจ็บและอุบัติเหตุทางถนน (RTI)

กิจกรรมการดำเนินงาน	เป้าหมาย			ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน
	ระดับดี (good)	ระดับดีมาก (Excellent)	ระดับดีเยี่ยม (Advanced)		
6) การชี้เป้าและจัดการจุดเสี่ยง/ความเสี่ยง	3 จุด	5 จุด	มากกว่า 5 จุด	21 จุด	ดีเยี่ยม
7) การดำเนินงานมาตรการชุมชน/ด้านชุมชน	3 ตำบลหรือ 5 ด้าน/ อำเภอ	5 ตำบล หรือ 10 ด้าน/ อำเภอ	มากกว่า 5 ตำบล หรือ 15 ด้าน/ อำเภอ	3 ด้าน หลัก	ดี
8) การดำเนินงานมาตรการองค์กรความปลอดภัยทางถนน	3 หน่วยงาน	5 หน่วยงาน	มากกว่า 5 หน่วยงาน	3 หน่วยงาน	ดี
9) การรณรงค์ให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์	3 ครั้ง	5 ครั้ง	มากกว่า 5 ครั้ง	มากกว่า 5 ครั้ง	ดีเยี่ยม
10) การสรุปผลการดำเนินงาน	1 ฉบับ	1 ฉบับ	1 ฉบับ	1 ฉบับ	ดี

ผลการศึกษา (Results)

5. ผลการวิเคราะห์ประเมินความพึงพอใจของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
1.ความพึงพอใจต่อแนวนโยบาย			
1.1 การกำหนดประเด็นปัญหาคุณภาพชีวิต ให้มีการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทาง การจราจร ในอำเภอ	4.21	0.79	พึงพอใจมากที่สุด
1.2 เจ้าหน้าที่มีแผนออกปฏิบัติงานดูแลประชาชน	3.61	0.97	พึงพอใจมาก
1.3 เจ้าหน้าที่ จัดให้มีผู้รับผิดชอบดูแลประชาชน	3.72	0.96	พึงพอใจมาก
2.ความพึงพอใจต่อขั้นตอนการดำเนินงาน			
2.1 การแจ้งข้อมูลข่าวสาร ขั้นตอนในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข ปัญหาอุบัติเหตุทางการจราจร ให้ท่านทราบ	3.82	0.77	พึงพอใจมาก
2.2 การประสานงานกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุ ทางการจราจร	3.16	0.92	พึงพอใจปานกลาง
2.3 เจ้าหน้าที่สอบถามเพื่อรับทราบข้อมูลปัญหาและความต้องการของท่าน	3.43	0.87	พึงพอใจมาก

ผลการศึกษา (Results)

5. ผลการวิเคราะห์ประเมินความพึงพอใจของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
3.ความพึงพอใจต่อสิ่งสนับสนุน/อำนวยความสะดวก			
3.1 งบประมาณสนับสนุนการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางการจราจร อย่างพอเพียง	2.53	0.95	พึงพอใจน้อย
3.2 การสนับสนุน สิ่งของ วัสดุที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุจราจร	3.12	0.93	พึงพอใจปานกลาง
3.3 การสนับสนุน สื่อความรู้ต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางการจราจร	3.4	1.03	พึงพอใจปานกลาง
4.ความพึงพอใจต่อคุณภาพบริการที่ได้รับ			
4.1 กิจกรรมบริการของเจ้าหน้าที่ตรงกับความต้องการของท่าน	3.89	0.75	พึงพอใจมาก
4.2 ปัญหาคุณภาพชีวิตของท่านได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น	3.25	0.91	พึงพอใจปานกลาง
4.3ท่านมีความรู้ ทักษะในการดูแลตัวเอง หรือการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางการจราจร	3.57	0.95	พึงพอใจมาก
5.ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโดยรวม	4.03	0.68	พึงพอใจมาก

ผลการศึกษา (Results)

6. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการป้องกันการบาดเจ็บและอุบัติเหตุทางถนน (RTI) อำเภอปลาปาก

ตัวแปรอิสระ	b	β	t	P – value
C: ตัวแปรด้านบริบท (Context)	1.620	.465	19.851	.000
I: ตัวแปร ปัจจัยนำเข้า (Input)	1.010	.265	11.330	.000
P: ตัวแปรกระบวนการ (Process)	.905	.246	9.823	.000
Pr: ตัวแปรผลผลิต (Product)	.853	.224	9.583	.000
UCCARE	1.024	.299	13.826	.000
ค่าคงที่ (a) = 2.169 $R=0.986$ $R^2 = 0.973$ Adjusted $R^2 = 0.971$ $F = 731.627$ $P < 0.001$				

ผลการศึกษา (Results)

6. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการป้องกันการบาดเจ็บและอุบัติเหตุทางถนน (RTI) อำเภอปลาปาก

แทนสมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง

$$Z = \beta_{\text{Context}} + \beta_{\text{Input}} + \beta_{\text{Process}} + \beta_{\text{Product}} + \beta_{\text{UCCARE}}$$

แทนค่า

$$Z = 0.465 (\text{ปัจจัยC}) + 0.265 (\text{ปัจจัยI}) + 0.246 (\text{ปัจจัยP}) + 0.224 (\text{Pr}) + 0.299(\text{UCCARE})$$

ดังนั้น ตัวแปรทั้ง 5 ตัว ได้แก่ C :ตัวแปรด้านบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า(Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) และ UCCARE สามารถร่วมกันพยากรณ์ระดับการป้องกันการบาดเจ็บและอุบัติเหตุทางถนน (RTI) อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ได้ร้อยละ 97.3 ($R^2 = 0.973$, $p < 0.0001$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.986 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ 2.169

สรุป รูปแบบการดำเนินงานการป้องกันการบาดเจ็บและอุบัติเหตุทางถนน (RTI) ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ (พชอ.) อำเภอปลาปาก

วิจารณ์

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงาน (RTI) คือ

1. การมีนโยบายที่ชัดเจน
2. มีเจ้าภาพหลัก และบูรณาการการทำงานร่วมกัน
3. มีความเชื่อมโยงประสานงานกับภาคีเครือข่ายต่างๆ
4. การมีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี มีการแจ้งเตือนจุดเสี่ยง
5. มีการดำเนินการจริงจังในส่วนของพฤติกรรมของผู้ขับขี่ บังคับใช้กฎหมาย
6. มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพ

ในการแก้ไขปัญหาระยะยาว

1. ควรส่งเสริมวินัยการจราจรในกลุ่มเด็กนักเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา

ขอขอบคุณ

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการวิจัยทุกท่าน ทั้งการให้ข้อมูล
ข้อเสนอแนะ
2. อาจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ รักดีกุล / ดร. ชัยณรงค์ สังข์จ่าง ที่ได้
ให้คำแนะนำ / คำปรึกษา
3. อาจารย์จาก เขต 8 ที่มอบโอกาสให้นำเสนอผลงาน